

PER SMØRVIK

«Norddønna» – to båter, to forlis

25. februar 1954 forliste sildesnurperen «Norddønna» på trøndelagskysten på veg nordover etter vintersildfisket på Vestlandet. To mann omkom. Eierne fikk bygd ny båt, som også fikk navnet «Norddønna». 30 år etter det første forliset, 5. november 1984, forliste også denne, ved Skrova i Lofoten. Båten var på veg sørover med sildelast. Fire mann omkom.

Forliset i 1954

Notbas og medeier i båten, Kristian Nordøy, forteller om det dramatiske forliset: «Vinteren 1954, den 25. februar, forliste m/k «Norddønna» ved Marflesa lykt, en holme mellom Stokksund og Bessaker. Vi hadde hatt godt vær fra Kristiansund og nordover, men så fikk vi sørvest kuling, rokk-kuling, og antakelig en sjø slik at båten kantret og sank på to-tre minutter. Vi mistet to mann. Den ene kom seg ikke opp av lugaren, og den andre svømte bort fra båten, sannsyn-

ligvis med sjokk. Imens hadde skipperen, Knut Nordøy, og hans bror Per, som begge hadde frivakt, kommet seg på dekk, Knut i bare underbuksene. De halte inn en snurpenotbåt vi hadde på slep, og etter hvert kom flere av guttene opp fra lugaren. De så da maskinisten,

Den første «Norddønna», en engelsk slupp, ble kjøpt av Kristian Andersen og sønner i 1916. Den hadde da navnet «Faithful». Båten ble senere ombygd og fikk nytt navn. På bildet ser vi «Norddønna» i Ulvesundet ved Måløy i 1953, året før den forliste.

BILDET UTLÅNT AV EIVIND SMØRVIK. FOTO: OVE KNUDSEN.

Ivar Sørøy, svømme bort fra båten. Åtte mann jumpet i notbåten og fór bakover på leting etter Ivar. De traff ikke riktig, men så ham til luvart av båten. Knut hoppet uti og fikk tak i Ivar og lå og holdt ham oppe. Men snurpebåten med sin 24-hesters motor greide ikke å rekke fram til dem. Da kom en båt, «Brødrenes Prøve» fra Sørreisa, og kastet et tau til Knut, men det rakk ikke fram, og de kastet et nytt tau. Imens hadde guttene fått et stygt brått over seg, så Knut var vel ikke riktig bevisst. Båten kom fram med en båtshake og krøkte i Knut og fikk tak i ham. Av den straumen som ble, kom Ivar bort for dem, og de så ham ikke men Knut ble tatt i lugaren og stelt godt med og kom snart til bevissthet. «Norrdønna» lå med masten i sjøen, og da en halvdør til maskinrommet og lugardør og luker spratt av, fyltes båten snart og sank.

En av guttene greide som nevnt ikke å komme seg opp av lugaren; det var Odd Johansen fra Høla. Mannskapet på dekk greide å få lettbåten på sjøen,

Bildet er fra Sørøyvågen på Nord-Dønna. Det var her Kristian Andersen (1865-1959) hadde båter og notbruk. Lengst til venstre sluppen «Faithful». BILDET UTLÅNT AV EIVIND SMØRVIK.

halvfull av vann. Jeg kom meg ut av et vindu i rorhuset og fant en planke på en meters lengde. Lettbåten kom drivende forbi så jeg kom meg opp i den, og vi ble tatt opp av vår lagbåt, «Vårbris» av Alstahaug.» (I manns minne).

Båten

«Norrdønna» var opprinnelig en seilkutter, en engelsk slupp med navnet «Faithfull». Den var uten motor. Kristian Andersen Nordøy, far til Kristian Nordøy, kjøpte båten sammen med sønnene i 1916. Året etter ble det satt inn motor i båten – «en 44-hesters svensk motor». «Faithfull» hadde nå fått nytt navn. Kristian Nordøy forteller: «Vi ville helst ha et navn fra vårt eget sted på fartøyet, og resultatet ble m/k «Norrdønna». Det var et navn som alle lei-farere kjente, og vi likte det godt.» (I manns minne).

Sjøforklaringa

Sjøforklaringa er ført inn i rettsbok for Alstahaug tingrett og ble holdt i Sandnessjøen 5. mars 1954. Retten ble leda av dommerfullmektig Odd Blom, og som sjøkyndig rettsvitne møtte styrmann Chr. S. Røring.

Første vitne var **Knut Nordøy** (f. 1918), skipper og medeier i fartøyet. Han opp-

lyste at båten var bygd i 1896 i Skottland, var 59.1 engelsk fot og hadde året før forliset fått ny motor, en 100 hk. Union. Båten var sist fornyet i 1950 og var i god stand.

Vitnet opplyste ellers at «Norddønna» var eid av et partsrederi som bestod av Kristian D. Nordøy, Arnold Nordøy og Knut Nordøy med en tredjedel hver. Båten hadde deltatt i stor- og vårsildfisket på Vestlandet og var på heimtur da forliset skjedde. Den hadde da en besetning på 15 mann. Båten hadde ingen last i rommet.

Skipperen gir detaljerte opplysninger om det som var på dekket. Nota, ei tørr vårsildnot, «var anbragt på vanlig måte med en halvpart på hver side av luken og buktet rundt hekken». Med unntak av et fullt fat med smøreolje var det som ellers befant seg på dekk enten fastsurra eller fastkilt. Det gjaldt også en motorlettbåt som lå kvelva mot luka.

Vitnet og far hans, Kristian Nordøy, skifta om vaktene i styrhuset. Det blir opplyst at det ved sida av vakthavende navigatør alltid var en rormann, og i tillegg en i maskinen. Da vitnet siste gangen var på vakt, det vil si til mellom 4.00 og 4.30, «var det helt klart og siktbart». Han navigerte da etter spesialkart og fyrene.

Vitnet la seg nå til å sove i kahytten, men våkna kort tid etter ved at broren ordna med noe. Så skjedde alt fort: «Plutselig kastet båten seg hardt over til babord. Vitnet sprang straks opp i kappeåpningen og så da at styrhuset og masten lå i sjøen. Han så at det lå en mann og svømte i sjøen 10 favner aktenfor båten. Mesteparten av styrbord side lå da tørr av vann. Vitnet sprang straks ned igjen for å redde skipspapirene og regnskapet for fisket. Han tenkte også på pengeskrinet han hadde i skapet. (...) Vitnet mente at det nå bare var sekunder om å gjøre før båten gikk ned, og

hans eneste tanke var å redde broren og seg selv.»

De kom seg opp og begynte å hale inn en dorry som de hadde på slep. Flere av mannskapet kom til, «og da siste mann så vidt var kommet om bord sank «Norddønna». Det var da kommet 7 mann om bord i dorryen. Vitnet mener at det tok ca. 4 a 5 min. fra båten la seg over, og til den gikk ned.»

De neste minuttene ble svært dramatiske. Som Kristian Nordøy mange år seinere skrev, stod alt om å redde Ivar Sørøy: «Vitnet så nu at Ivar var nesten ferdig, og han hoppet straks i sjøen for å hjelpe. Vitnet fikk fatt i Ivar og holdt ham fast mens han trådte sjøen. Slik lå han i ca. 5 minutter, inntil det kom et annet skip, nemlig «Brødrenes Prøve» som forsøkte å kaste en line ut til ham, denne fikk han imidlertid ikke tak i. Vitnet var nu også avkreftet og gikk under. Da han kom opp igjen fikk han fatt i et taug som var kastet ut til ham fra Brødrenes Prøve, og han ble dratt om bord. Han hadde imidlertid mistet Ivar i det øyeblikket de begge var under. Vitnet kan ikke skjønne hvordan ulykken kunne ha funnet sted, og tilføyer at fartøyet var i full sjødyktig stand ved avgang fra Kristiansund.»

Knut Nordøys vitneforklaring avsluttes med det tragiske utfallet for to av de som var om bord på «Norddønna»:

«De omkomne er

1. Ivar Sørøy f. 12/7 1905 i Trondheim, hans adresse er Nordøyvågen.

Han etterlater kone og 11 barn i alderen fra 1 til 22 år.

2. Odd Johansen, 31 år, adresse Øyvågen. Etterlater seg kone og ett barn.»

Neste vitne var **Kristian Nordøy**. Det var han som var vakthavende navigatør da båten forliste. Til rors stod Simon Sørøy. Kristian Nordøys opplevelse av

forliset er gjengitt over. I sjøforklaringa gir han opplysninger om været: «Han mener at det var frisk bris til liten kuling fra S.O., og kanskje et par kuldegrader idet de gikk over Skjørdafjorden. Det var ubetydelig skvett inn på dekk, men ingen ising.»

Da de passerte Marflesa, var klokka ca. 0645. Sjøforklaringa gjengir etter vitnets beskrivelse det som skjedde i minuttene før båten forliste: «Det var klart og siktbart vær, og de kunne se Kjeøya ca. 1 ½ nautisk mil forut. Han ga rommannen beskjed om å sette kurs for Terningen lykt. Fartøyet var allerede lagt på kurs og støttet opp mot Terningen fyr da båten plutselig la seg over til babord. Vitnet merket ikke at det forut for dette hadde fått noe slag av sjø eller at den var støtt bort i noe. Han mener at vinden var som før, kanskje litt friskere.»

Heller ikke Kristian Nordøy kan i sjøforklaringa opplyse hva som var årsaken til forliset. I teksten over («I manns minne») sier han det slik: «Vi hadde hatt godt vær fra Kristiansund og nordover, men så fikk vi sørvest kuling, rokkuling, og antakelig en sjø slik at båten kantret og sank på to-tre minutter.»

Neste vitnet, **Simon Sørøy** (f. 1906), hadde rortørn da forliset skjedde. Han «forklarte seg i overensstemmelse med de tidligere avgitte forklaringene når det gjaldt reisen og når det gjaldt været.»

Olav Brandsnes (f. 1907) forklarte seg så i retten. Han var maskinassistent om bord og var på vakt da ulykka skjedde. Han forteller at han var i bestikken og hørte på værmeldinga da båten la seg hardt over til babord. «Vitnet syntes å merke at den skulle til å rette seg opp igjen, men like etter la den seg helt over.» Han kom seg da ut av døra i styrhuset og prøvde å komme seg fram til lugaren der sønnen var. «Det var da bare 3-4' [fot] igjen av kappen over sjøen, og hele lugaren var full av vann. Sønnen var den siste som kom opp.»

Den ene av de to omkomne, Ivar Sørøy, var i bestikken, og det siste vitnet så til han «var at han sparket av seg sengeklærne og kom seg opp av køyen i det samme vitnet sprang fra bestikken inn i styrhuset». Heller ikke dette vitnet kan «gi noen som helst slags forklaring om hva som var årsaken til ulykken».

Siste vitnet som forklarte seg, var **Ingvar Berg** (f. 1907). Han var mannskap om bord og var ikke på vakt da ulykka skjedde. Etter at han hadde stått til rors til kl. 0600, gikk han fram i lugaren og la seg. Han «lå og døset da han plutselig merket at skipet krenget hardt over til babord». Han skjønnte at noe var galt og hoppa opp i leideren for å komme seg ut. Kappedørene var lukket så han måtte spenne dem opp for å komme seg ut.

Odd Skuthe var hjelpeprest i Dønna og Herøy i 1954. Han forteller: «Ikke noen grav fikk de som omkom på havet og ikke ble funnet. Hjelpepresten fikk vinteren 1954 oppleve noe som han aldri glemmer. Denne vinteren forliste kutteren «Norrdønna» på Trøndelagskysten. Presten fikk i oppdrag å gå med dødsbud til de to som ble enker. Den ene hadde 11 barn og den andre ett og ventet det andre. I dette siste hjemmet var presten godt kjent, og den lille gutten kom gledesstrålende presten i møte da han kom. Han hadde noe å fortelle presten. Det var: «Mamma har bakt bløtkake. Pappa kommer hjem i natt.» Men det kom ingen pappa. En slik episode glemmes aldri, selv om det å gå med dødsbud hører med til en prests hverdag.» (Årbok for Helgeland, 2002)

Ivar Sørøy var maskinist om bord på «Norddønna» og etterlot seg en stor familie ved forliset i 1954.

Da han lå i sjøen, så han flere som kom seg opp fra lugaren. Han forteller også at den andre omkomne, Odd Johansen, «lå i en underkøye på babord side bak lederen med hodet i retning fram mot lederen». Når det gjelder det som videre skjedde, forklarte han seg i

†

Det bekjentgjøres for slekt og venner, at min inderlig kjære mann, vår eiegede far, min sønn, svigersønn, vår bror, svigerbror og onkel
maskinist

Ivar Kristian Sørøy

omkom ved «Norddønna»s forlis den 25. februar 1954, 48½ år gammel.

Nordøyvågen, 2. mars 1954.

Signe Sørøy, hustru.
Jens, Edvart, Anna, Sigrid, Valter, Johanna, Agot, Johannes, Arnold, Signe Marie og Einar, barn.
Charlotte Pedersen, Sørøy, mor.
Kristian Andersen, Nordøy, svigerfar.
Søsken, svigersøsken, nieser og nevøer.

†

Det bekjentgjøres for slekt og venner, at min inderlig, kjære mann, min snille pappa, min kjære sønn og vår bror

Odd Johansen

omkom ved «Norddønna»s forlis, 25. februar 1954, 31 år gammel.
Du glemmes aldri av time.

Ingrid Johansen
Torstein
Helga og Johan Sivertsen.
Karen, Anne-Marie, Hanne og Inger-Johanne.

Ivar Sørøy (f. 1905) og Odd Johansen (f. 1923) omkom begge ved «Norddønna»-forliset i 1954.

overensstemmelse med de andre vitna. Han legger ellers vekt på at «Norddønna» var en god sjøbåt som han hadde seilt med «i tildels hardt vær». Han kan ikke gi noen forklaring på hva som var årsaka til forliset.

Årsaka til forliset

Det er ingen som i sjøforklaringa kan gi noen forklaring på hvorfor «Norddønna» forliste på trøndelagskysten i 1954. Det kan synes noe merkelig, men det har sikkert skjedd før at båter har gått ned

3. mars 1954 skrev Helgelands Blad:

Fra folk som kjenner de pårørende etter Ivar Sørøy og Odd Johansen som omkom ved m.k «Norddønna»s forlis, har vi fått oppfordring om i sette i gang innsamling, noe vi med glede etterkommer. I det ene tilfellet gjelder det som kjent familien Sørøy. Enken sitter igjen med 8 uforsørgende barn. Odd Johansen etterlater seg kone og ett barn, og et barn til ventes i nær framtid. Familien Sørøy holdt på å føre opp nytt fjøs på bruket sitt da forsørgeren ble revet bort. Fjøset betyr familiens eksistensgrunnlag og hurtig hjelp for å fullføre dette, vil gjøre familien i stand til å greie seg selv. Odd Johansen hadde nettopp bygd nytt hus, og omtrent hele pantelånet står igjen ubetalt. Også her trengs det hurtig økonomisk hjelp.

Det er å håpe at riktig mange vil slutte opp om innsamlingen [...] Pengene vil bli fordelt etter beste skjønn av en nemnd på Nordøyvågen.

Det kom inn 13.228 kr på innsamlinga. Det tilsvarer godt og vel 200.000 kr i dag.

uten at en har kunnet gi en entydig forklaring på årsak. Det nærmeste en kommer en forklaring i dette tilfellet, er det Kristian Nordøy skriver i ettertid om det det kunne vært en sjø som traff båten slik at den kantra. Men ingen som forklara seg, gir uttrykk for at de hadde opplevd det slik. «Norrdønna» hadde

nok også mange ganger vært ute i hardere vær enn dette.

Det som overskygger sjølve tapet av en fiskebåt, er naturligvis at to av mannskapet mista livet. Ivar Sørøy og Odd Johansen fikk for alltid namna sine knytta til den dramatiske hendinga ved Marflesa lykt 25. februar 1954.

Forliset i 1984

Etter forliset i 1954 fikk eierne av «Norrdønna» leid en båt med not i Bessaker, og dro til Lofoten. Dette var i den perioden skreifiske med not var tillatt. Rederne så seg imidlertid om etter ny båt og gjorde avtale med Saltdal Patent-slip på Rognan om bygging, og midt i januar 1955 gikk den 96 fot store båten ut Skjerstadjorden. Navnet «Norrdønna» ble beholdt.

Den nye «Norrdønna» var altså 30 år da også den forliste. Båten skulle da kondemneres, så turen nordover høsten 1984 for å delta i sildefisket var noe av det siste den skulle brukes til.

Året før hadde partsrederiet «Dønnhav» kjøpt båten av Knut Nordøy. Med på siste turen var tre av medeierne, skipper **Ragnar Sørøy** (29), maskinist

Den nye «Norrdønna» ble bygd på Rognan i 1954/55. Båten ble i 1983 solgt til partsrederiet «Dønnhav». Da båten forliste året etter, var Ragnar Sørøy skipper om bord.

BILDET UTLÅNT AV PER KRISTIAN NORDØY.

Knut Nordøy (1918 -1998), sønnesønn til Kristian Andersen, var skipper på både gamle og nye «Norddønna». Ved forliset i 1954 prøvde han, med livet som innsats, å berge en av kameratene.

Tor Emilsen (30) og **Trond Sørøy** (30). Alle omkom. Ragnar og Trond var brødre. Jan-Ivar Sørøy, som ikke var med på denne turen, var fetter til Sørøy-brødrene og medeier i båten. Medeier var også Geir Emilsen, bror til Tor Emilsen. I forliset omkom også **Willy Pettersen** (31).

Når en tar med at Svein Ståle Engevik, den eneste som overlevde forliset, er i familie med Jan-Ivar Sørøy, skjønner en hvor sterkt forliset ramma noen få familier. Dette føyer seg inn i ei historie

som kystbefolkninga kjenner så altfor godt til.

Før forliset

Sjøforklaringa etter forliset ble holdt i Alstahaug herredsrett mandag 12. nov. 1984 og leda av sjøfartsinspektør Trygve Aleksandersen. Dommer var sorenskriver Rolf Nielsen.

Helgelands Blad innleder dagen etter referatet fra sjøforklaringa slik:

«Det var måneskinn og godt vær da M/S «Norddønna» tok fatt på heimturen forrige mandag kveld. Mannskapet hadde lastet om bord mellom fem og seks hundre hektoliter sild utenfor Brakset like sør for Trollfjorden etter å ha hatt et landnotsteng sammen med M/S «Dønnajenta». Etter at fangsten var tatt om bord ved nittentida, satte «Norddønna» kursen sørover. Kort tid etter gikk også «Dønnajenta» sørover. Ute i Vestfjorden blåste det liten kuling og det var tung sjø. På grunn av værforholdene bestemte skipper Knut Sverre Åkerøy på «Dønnajenta» seg for å gå inn til Brettesnes. Om bord kunne han fremdeles se landternene på «Norddønna» som hadde begynt på turen over Vestfjorden.

Det var det siste noen så av «Norddønna» før det tragiske forliset som krevde fire liv.»

Sjøforklaringa

Omstendighetene omkring forliset blir her gjengitt etter sjøforklaringa der ikke anna kilde er oppgitt.

To vitner ble avhørt om forliset. Det var Svein Ståle Engevik, den eneste som overlevde, og medreder Jan Ivar Sørøy. Et tredje vitne, skipper Knut Sverre Åkerøy, var ikke til stede og fikk forklaringa si lest opp.

Engevik forklarte seg i retten om

lasta. Den delen av fangsten fra landnotstenget som «Norrdønna» skulle ha, anslagsvis rundt 600 hektoliter sild, blei lossa om bord. Første delen av fangsten blei håva inn i en bingje på dekk. Denne blei nesten full. Vitnet anslo mengden til å være 100-150 hl. Etter å ha lasta i bingen på dekk, fortsatte de å laste sild i forrom og bakrom med 150-200 hl i hvert. Resten av lasta blei håva i en bingje på luka – «vitnet anslår volumet til ca. 40 hl».

Ut fra vitnets forklaring var altså lasta om bord i «Norrdønna» mellom 500 og 600 hl. Knut Nordøy fortalte i et intervju etter forliset at han hadde gått med laster heilt opp i 2.300 hl (Helgeland Arbeiderblad), så den lasta «Norrdønna» hadde på den skjebnesvangre turen, var relativt lita.

Forliset

Det var hovedvitnet, Svein Ståle Engevik, som stod til rors da ulykka skjedde. Sammen med han på brua var skipperen, Ragnar Sørøy. De tre andre hadde nå forlatt styrhuset –

«Tor Emilsen og Trond Sørøy bodde i hver sin lugar under dekk akterut.

Willy Pettersen bodde i skipperens lugar på hoveddekket.»

«Norrdønna» hadde nå kurs for å gå mot Måløy-Skarholmen, «men da de fikk Vestfjorden mer åpen, fikk de bra med sjø inn på babord låring og skipperen bestemte seg da for å gå på Flatøy». Vitnet antar at klokka var mellom 21 og 22 da kursen blei endra. Det var bra med slingring, men vitnet «la ikke merke til at det var noe bevegelse i bingen på dekk».

Om det som videre skjedde, forteller sjøforklaringa:

«Det kom en kjempebølge inn over babord låring samtidig med et kraftig vindkast, og som krenget fartøyet hardt over til styrbord. I det fartøyet

ikke kom tilbake ropte vitnet til skipperen som stod i radaren at han måtte slakke på farten og ta over roret. Skipperen la roret til styrbord. Selv sprang vitnet til oppgangen til bestikken og sto i leideren og ropte til de andre at de måtte komme opp og ta overlevingsdraktene med. De øvrige 3 kom så fort at vitnet trodde de måtte ha vært på tur opp da han ropte. Da de kom opp lå fartøyet krenget med styrbord side av styrehuset i sjøen.»

Det som nå skjedde, gikk veldig fort. De tre som var under dekk, kom seg raskt opp. To av dem, Trond Sørøy og Tor Emilsen, hadde med seg overlevingsdrakter. Willy Pettersen rakk ikke å få med seg drakten. Vitnet fikk på seg overlevingsdrakten, Willy Pettersen hjalp han med å få opp glidelåsen. Etter hvert la båten seg med kjølen i været. Vitnet hadde like før hoppa ut fra skutetida og i sjøen, men «før dette hadde han sagt til Willy Pettersen at han måtte ta en livbøye som hang på styrehusveggen. Det var det siste han så til Willy Pettersen.»

Vitnet, Svein Ståle Engevik, fortalte i retten at han både så og hørte Ragnar Sørøy, Trond Sørøy og Tor Emilsen etter at han var kommet i sjøen. –

«Det siste han hørte var at Trond Sørøy ropte på Ragnar Sørøy og ikke fikk svar.»

Skipperen prøvde i mellomtida å få båten til å rette seg opp, men den la seg bare mer og mer over til styrbord. Da de andre fire var samla, lå styrhussida i sjøen.

Engevik forteller:

«Jeg stod der sammen med Willy Pettersen. Han hadde ingen overlevingsdrakt, men hjalp meg med glidelåsen. Jeg fikk den ikke igjen med egen hjelp. De tre andre lå da i sjøen allerede. Etter hvert som båten

*la seg med kjølen i været forsvant
Willy Pettersen for meg.*

*Jeg så han ikke igjen...»
(Helgeland Arbeiderblad).*

Straks Svein Ståle Engevik kom i sjøen, svømte han så fort han kunne bort fra båten for å unngå å komme med i dragsuget når båten gikk ned. Han kunne tydelig høre at de tre andre som hadde overlevingsdrakter, ropa til hverandre, men etter ei stund kunne han ikke høre dem lenger.

Dramatiske minutter

Engevik hadde vansker med å puste mens han lå og fløt i sjøen – «Det var mye skavlsjø så vitnet måtte puste mellom hver skavl som slo over ham». Om det som videre skjedde, forteller Helgelands Blad i referatet fra sjøforklaringa:

«Mens Engevik lå i sjøen oppdaget han et fartøy som kom mot været. Hans første tanke var at det var redningskøyta. Imidlertid kom båten rett mot ham, og han måtte svømme for livet for ikke å bli nedrent. Da båten passerte ropte og vinket han av alle krefter uten at det lyktes å

påkalle oppmerksomheten om bord. (...) Deretter hadde han ingen klar mening om hvor lenge han ble liggende i sjøen før helikopteret dukket opp. Han var den første av mannskapet som ble lokalisert og tatt opp fra sjøen, men like etter ble også Tor Emilsen og Ragnar Sørøy tatt opp. Begge virket livløse da de ble heist opp og Engevik la merke til at det var kommet en del sjø i draktene deres. Han mente videre at ingen av dem hadde fått på seg betten.»

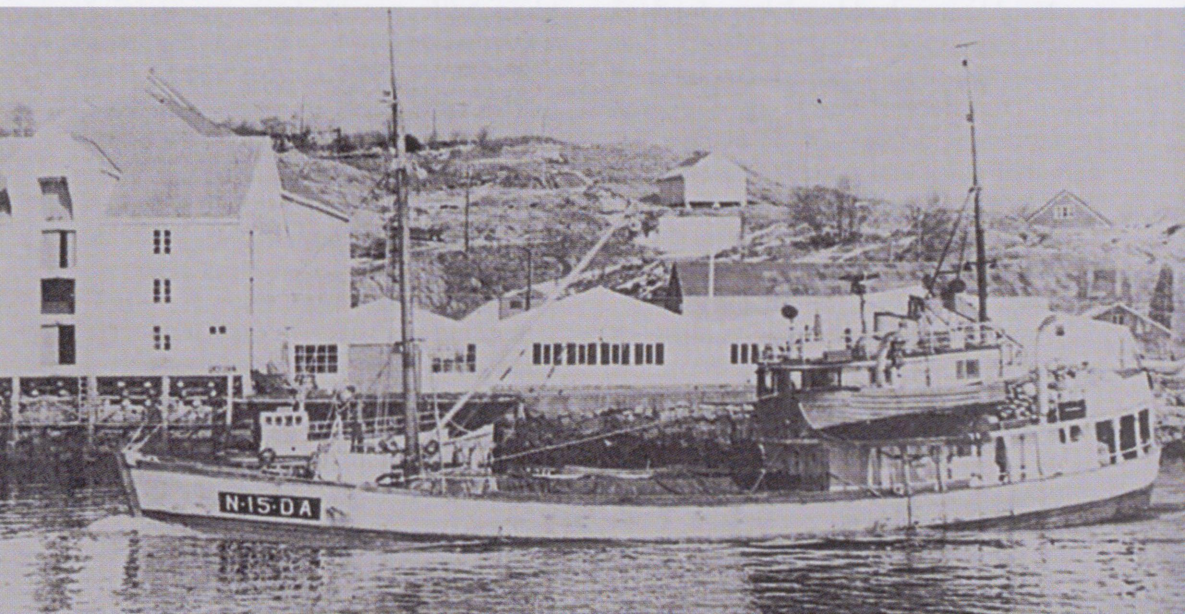
Ifølge sjøforklaringa blei det foretatt opplivningsforsøk i helikopteret og også etter at de var kommet til flyplassen. –

«Det er på det rene at Ragnar Sørøy og Tor Emilsen døde.»

Skott som mangla

Et sentralt punkt under sjøforklaringa var innreiinga i rommet. Verken Engevik eller Jan Ivar Sørøy visste hvilke skott som var med på turen bortsett fra tverrskipsskottet. Engevik opplyste at han var med på å ta om bord tverrskipsskottet dagen før de gikk fra Dønna (29. okt.). – «Noe mer vet han ikke om innredning av lasterommet.»

Dette bildet av «Norddønna» ble av Helgeland Arbeiderblad brukt flere ganger i dagene etter forliset i 1984. FAKSIMILE FRA AVISA.

Jan-Ivar Sørøy forklarte i retten at han ikke var til stede under klargjøringa for turen og at han ikke kjente til hvilken skottindeling som ble foretatt i rommet for denne turen. Han kunne ellers opplyse at langskipsskottet ble tatt i land på Dønna etter loddefiske i mars 1984. – «Under det påfølgende rekefisket med fartøyet var det ikke bruk for langskipsskottet.»

I referat fra sjøforklaringa i Sandnessjøen skriver Helgelands Blad at skipper Knut Sverre Åkerøy på «Dønnajenta» hadde vært om bord i «Norrdønna» etter innlastinga og sett ned i rommet framme. Da han bemerkta at det ikke var langskipsskott her, fikk han vite at det heller ikke hadde vært bruka tidligere.

Helge Emilsen (se seinere) har i en kommentar forklart at «Norrdønna» ikke hadde med samtlige skott fordi sildefangsten var avtalt levert til oppkjøpsfartøy.

Nødpeilesenderen fungerte

Forliset skjedde så fort at mannskapet ikke rakk å sende ut nødsignaler. Det var nødpeilesenderen, som var plassert på styrhustaket, som sendte ut signaler etter forliset. Ifølge oppslag i Helgelands Blad 8. nov. var det disse «som umiddelbart etterpå ble fanget opp av et rutefly fra Widerøe som straks meldte fra til Bodø. Signalene ble også oppfanget av en satellitt, og både fra Frankrike og Tromsø kom det samtidig melding til Redningssentralen med nøyaktig posisjon for ulykkesstedet.»

Leiting med helikopter foregikk for fullt de nærmeste dagene.

Redningsaksjonen

I de første dagene etter forliset hadde Helgeland Arbeiderblad korte oppslag om redningsarbeidet:

Onsdag 7. nov.: Avisa siterer redningsleder Knut Stenvold, som opplyser at natta før hadde to redningsskøyter og tre mindre fiskebåter lett etter de savnede vest av Skrova. Han slår fast at «håpet om å finne noen av de to saknede svinner for hver time», og legger til: «Vi kommer imidlertid til å sette inn helikopter så snart det lyser igjen, og vi regner med at disse vil holde på så lenge det er lyst. Finer vi ikke noe i løpet av onsdag vil nok leteaksjonen bli avblåst.»

Torsdag 8. nov. har avisa et oppslag med tittelen *Resultatløs leiting*. Her blir det opplyst at helikopteret onsdag «ble trukket tilbake ved mørkets frambrudd og de to redningsskøytene innstilte letearbeidet onsdag ved midnatt». Det blir videre opplyst at letearbeidet ville bli tatt opp igjen på torsdag med ei redningsskøyte. Ellers har en god del sivile fartøy deltatt i letearbeidet.

Fredag 9. nov. har avisa oppslaget *Letinga fortsetter*. Nå opplyses det at også torsdag «ble det lett med helikopter og båter i det området «Norrdønna» forliste». Det er usikkert om helikopter fortsatt kan bli brukt. Pårørende har tatt direkte kontakt med fiskeriminister Thor Listau. Henvendelsen har ført fram, men ting kan ta tid – «justisminister Mona Røkke tar avgjørelsen i løpet av nær framtid».

I et oppslag i samme avis dagen før uttalte Helge Emilsen seg på vegne av de nærmeste pårørende. Emilsen var bror til en av de omkomne og på dette tidspunktet også ordfører i Dønna. Han opplyste at fiskeriministeren hadde «lovet å gjøre sitt ytterste for at leteaksjonen etter de to som fortsatt er savnet skal fortsette med full styrke». Og han legger til: «Om det ikke lar seg gjøre vil vi sjøl

Avskjed med de omkomne

– *Ord blir fattige. De kan ikke uttrykke den smerte og fortvilelse, den sorg og avmakt vi føler etter å ha blitt rammet av en tragedie som denne. Ulykken er den verste i manns minne i kommunen, og fire unge menn omkom. Ragnar Sørøy, Tor Emilsen, Trond Walter Sørøy, Willy Pettersen.*

De omkomne etterlater seg mange tomme plasser. Kvinner som har mistet sine menn, barn sine fedre, familier har mistet sønner og brødre, mange har mistet gode venner og arbeidskamerater. De nærmeste har lidd et uerstattelig tap. Overalt vil savnet merkes, og hele Dønna sørger med dere. Men midt i sorgen og smerten går tankene til det som har vært, til de gode minnene de fire etterlater seg, og alt de ga mens de levde, sa en beveget sogneprest Terje Seilskjær som forrettet ved den gripende minnehøytiden i Dønnes kirke tirsdag.
(Fra tekst i Helgelands Blad 15. nov. 1984)

ta initiativ for at letinga kan fortsette.» Eventuelle pengegaver til de etterlatte ønsker han skal gå til leiteaksjonen.

Helge Emilsen om redningsaksjonen

Helge Emilsen skriver i en kommentar til artikkelforfatteren at han av en underordna tjenestemann ved Hovedredningsentralen blei orientert om «at det var fatale mangler ved redningsaksjonen idet lederskapet valgte å overse meldingene om fri flytsenderen idet de hadde hatt redningsaksjoner bare dager i forveien hvor det viste seg at fartøy hadde mistet fri flytsenderen under ordinære gange. Det ble sagt at det ikke ble reagert før fartøy (sannsynligvis det samme fartøyet som holdt på å kjøre ned Svein Engevik) meldte fra til Hovedrednings-

sentralen om at de hadde sett mye vrakrester i havet.»

Emilsen krevde å få loggen fra redningsaksjonen utlevert, men blei nekta denne. Han karakteriserer i det heile dette som «en redningsaksjon som overhodet ikke fungerte». Det gjaldt også det som skjedde i land ettersom Ragnar Sørøy og Tor Emilsen blei liggende i ambulansabilen i flere timer før de blei kjørt til Gravdal sykehus – «bilen skulle stå der i beredskap så lenge de søkte etter de to gjenlevende, Trond Sørøy og Willy Pettersen».

«Norddønna» ble funnet

Vraket av «Norddønna» blei funnet av KNM Draug på 325 m dyp sør for Skrova (Helgeland Arbeiderblad 29.04.85). Det var så langt slutten på en tragedie som ramma heile Dønna-samfunnet.

Kilder

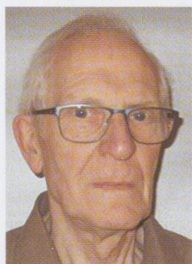
Sjøforklaringer i Alstahaug tingrett 1954 og 1984
Helgelands Blad

Helgeland Arbeiderblad

I manns minne. Oslo 1968

Helge Emilsen (korrespondanse)

Takk til Helge Emilsen for god kontakt under framstilling av det som omhandler forliset i 1984. Takk også til øvrig pårørende, som alle er gjort kjent med artikkelen.

Per Smørvik

*f. 1937 på Dønna.
Hovedfag i historie.
Har arbeidd i folkehøgskole, ungdomsskole og vidaregåande skole.
Er no pensjonist.*